

Tilastokeskuksen asiantuntijalausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Tilastokeskus kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Kannatamme tiedon laajempaa avointa käyttöä ja pyrimme osaltamme julkaisemaan perustilastot julkisesti ja maksutta verkkopalvelussamme ja avoimen (API) -rajapinnan yli ladattavina.

Tilastokeskus on tiedon solmukohta ja julkaistavat maksuttomat tietokannat sisältävät runsaasti keskeistä perustietoa Suomesta ja maailmalta. Tilastokeskus on rakentanut valmiita rajapintoja avoimen datan käyttäjille ja työ jatkuu edelleen. Tilastokeskuksen Tutkijapalvelut tarjoaa anonymisoituja yksikötason (public use files, PUF) aineistoja myös opetuskäyttöön.

Tilastokeskus tuottaa näiden budjettirahoituksella tuotettujen perustilastojen lisäksi myös tilastoaineistoja maksullisina toimeksiantoina. Tilastokeskus tuottaa maksullisena palveluna tietoa niihin yhteiskunnan tietotarpeisiin, joihin se ei pysty budjettirahoitteisella tuotannolla vastaamaan. On selvää, että jos nyt maksullisia aineistoja avataan avoimeksi dataksi, Tilastokeskuksen kustannukset kasvavat ja tulot vähenevät merkittävästi. Kustannuksia nostaa tiedon avaamisen teknisten ratkaisuiden kustannukset. Tilastokeskus ei laskuta tietoaaineistosta vaan laskutus perustuu tilattavan aineiston keräämistä, muodostamista, käsittelyä ja analysointia varten tehtävästä työstä.

Arvokkaat tietoaaineistot

Tilastokeskuksen halussa on laajasti tietoaaineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tultaisiin komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoaaineistoiksi, kuten paikkatietoja, tilastotietoaaineistoja ja yritystietoaaineistoja. Paljon näistä tiedoista on saatavilla avoimesti jo nyt taulukkomuodossa ja ilman tunnistetietoja. On kuitenkin vielä epäselvää, mitä arvokkaat tietoaaineistot ovat ja miltä osin tämä esitys koskee Tilastokeskusta. Euroopan tilastojärjestelmässä on valmisteltu ehdotus tilastotoimen arvokkaista tietoaaineistoista. Tarkoituksena on, että komissio antaisi toimeenpanoasetuksen arvokkaista tietoaaineistoista. Ehdotus sisältäisi myös tilastotoimen aineistot. Arvokkaiksi tietoaaineistoiksi katsottaisiin lähes kaikki EU:n tilastoasetusten perusteella Eurostat'ille toimitettava tilastomuotoinen (aggregoitu) data. Tämä data tulisi tarjota

avoimien rajapintojen kautta EU-standardien mukaisesti. Standardien käyttöönotosta syntyyneet lisäkustannukset tilastotoimelle.

Epäselvää on tässä vaiheessa myös se, miten toimitaan, jos ”arvokkaiden tietoaaineistojen” määrittely muuttuu nyt suunnitellusta. Täten on toistaiseksi Tilastokeskuksen osalta vaikea arvioida sääntelyn vaikutuksia, koska arvokkaista tietoaaineistoista ei ole tämän täsmällisempää tietoa. Tässä vaiheessa Tilastokeskus arvioi, ettei avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö tulisi tilasto- ja paikkatietovaatimusten osalta laajentamaan Tilastokeskukselle kohdistuvia avoimen datan vaatimuksia.

Koska valmistelussa ei ole tunnistettu sellaisia tietoaaineistoja, joihin selkeästi kohdistuisi uusia velvoitteita, ei ole myöskään ollut mahdollista arvioida tarkemmin mahdollisia ylläpito-, henkilöstö- tai muita kustannuksia. Mikäli tulevaisuudessa Tilastokeskuksen tietoja arvioidaan arvokkaiksi tietoaaineistoiksi, kustannusarvioita tulisi tehdä tapauskohtaisesti.

Helsingissä, 27.5.2021

Ville Vertanen
Ylijohtaja

Marianne Johnson
Kehittämispäällikkö